

אלע טעג וואס זיינען פאר זיי באשטימט געווארן (און דאס וואס בפועל האבן זיי געלעבט לענגער, איז עס געווען מצד דער ברכה וואס דער אויבערשטער האט זיי געבענטש).

והיינו שע"ד הפשט שפיר יכולים לומר שבא בימים פירושו שבא לסוף ימיו, וזה שכפועל חי יותר הוא מצד ברכת ה', וא"כ מהי השאלה בהמאמר, דהא בא בימים פירושו שבא לסוף ימיו.

אלא ל"ל בפשטות שהכוונה בהמאמר הוא שאע"פ שבא בימים פירושו שבא לסוף ימיו (וזה שחי יותר הוא מצד הברכה), אבל אעפ"כ מקשה בהמאמר שכיון שלפועל חי יותר, מקשה שלפ"ז מהו עכשיו הפי' של בא בימים, דהא עכשיו א"א לומר שפירושו שהגיע לסוף ימיו, ולכן וודאי שגם עכשיו יש יסוד לתיבות אלו ואינו סותר ללקו"ש הנ"ל.

ויש להעיר עוד מהערה 10 שם וזלה"ק "וצע"ק ממש"נ באברהם פעם ב' בא בימים (ח"ש כד, א)". ויל"ל הכוונה דצע"ק שבשלמא בנוגע לפעם הא' שכתוב "ואברהם ושרה זקנים באים בימים...". אפשר לומר שהכוונה הוא שהגיע לסוף ימיו, ולפועל ע"י הברכה חי עוד יותר שנים, אבל בפעם הב' באותו פסוק של הברכה "ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם ככל", א"כ מהו הפירוש, (אבל אעפ"כ הרי"ז רק "צע"ק", כיון שלפועל הרי גם בפעם הב' כתוב "בא בימים", לפני הברכה, ויכולים ג"כ לומר שהכוונה הוא שהגיע לסוף ימיו וכו').

ועפ"ז אפשר עוד לומר שהקשה בהמאמר שכיון שבפעם הב' שכתוב בו בימים א"א לפרש שבא בימים פירוש שהגיע לסוף ימיו, כיון שמופיע בהכתובים באותו פסוק של הברכה, א"כ וודאי יש לה קישור עם מה שכתוב לפנ"ז בא בימים, וא"כ שואל מהו פירושו ... ועל זה בא הביאור ... שימיו היו שלימין.

י.ב.י.

- תלמיד בישיבה -

נ ג ל ה

ח. בקונטרס אחרון הלכות פסח תל"ה בסופו וז"ל:

"וכדמשמע בהדיא בריש פרק ו' דכריתות דדוקא משום דמליאש מהשור כשנגמר דינו נעשה הפקר אבל מחמת שהוא אסור בהנאה לא נפקע שם הבעליט ממנו ודוקא כשהוזמו עדיו מועיל יאוש בעלים דנמצא למפרע היה מותר בהנאה ויכול להפקירו וכו'". עכ"ל.

ובתשובות ש"ע חלק ו' דף תתצ"ט (וממשיך בדף) תת"ק
אומר אדה"ז שאפילו הוזמו עדין הוא נשאר אינו ברשותו ואינו
יכול להפקירו וז"ל: כבר יושבה הרמב"ם כו' דאם הפקירו אינו
מופקר כו' שאינו יכול להפקירו מדעתו ורצונו לאחר שנגמר
דינו כמו שאינו יכול להקדישו משום דלאו ברשותו קאי, עכ"ל.
וקשה למה הוא יאוש לחודי ואינו נעשה הפקר משום שהוא
אינו ברשותו הרי בק"א אומר דנמצא למפרע היה מותר בהנאה
ויכול להפקירו.

ויובן זה ממה שאומר בתשובה הנ"ל אח"כ וז"ל: וקצת יש
להוכיח כן מדר' יהודה דס"ל שפטור גם ממיתה בנגח
ואח"כ הפקיר משום דבעי והועד בבעליו בשעת גמר דין וכו'
אם נודע זה לבעליו ידיעה נאמנה בודאי אסויה לדעתיה
ונתייאש וכשהבית-דין שולחים אח"כ לקרוא לבעליו לבית-דין
ואומרים לו ששורך חייב סקילה כדין התורה אליבה דר"י עכ"פ
למה יומת הרי כבר נתיאשו וכו' אלא ודאי דלא פטר ר"י אלא
כשהפקירו בפ"י מדעתו ורצונו וה"ה לרכנן למנין נזיקין במ"ש
הרא"ש דשוין הן והא דחשיב ר' אלעזר ב' דברים בלבד היינו
שעשאן הכתוב דליקא אבל נגח והזיק אינו מפורש בכתוב וכן
לר' יהודה אם היה ידיעה בתחילה לבעלים ג"כ אינו מפורש
בכתוב, עכ"ל.

הרי אנו רואים בהדיא שאם היה לו ידיעה אפילו קודם
גמר דין ונתייאש נקרא אינו ברשותו כמו בור וחמץ אלא שאינו
מפורש בכתוב.

א"כ כשהוזמו עדין ונסתר הגמר דין למפרע מ"מ הרי כבר
נתייאש ונשאר אינו ברשותו משום יאוש לחודי.

והנה התשובה שקאי לשיטת הרמב"ם והרי הרמב"ם ס"ל כר"ת
ששור הנסקל מותר בהנאה מחיים (כדמשמע ממה שאומר שם הלכות
נזקי ממון פ"א הלכה ח' וז"ל: ומהיכן משתלם, מן השבח
שהשביח ברדילתו אחר שנגמר דינו, עכ"ל. ואם אסור בהנאה אין
כאן שום שבח) מוכרח לומר שהאינו ברשותו הוא משום שנתיאש
משא"כ שאר פוסקים שס"ל ששור הנסקל אסור בהנאה גם מחיים
אינם מוכרחים לומר שאחר יאוש נקרא אינו ברשותו ס"ל שאחר
יאוש נקרא עדיין ברשותו והאינו ברשותו הוא משום איסור
הנאה בלבד לזאת כשהוזמו עדין נמצא למפרע שהיה ברשותו והיה
יכול להפקירו ואפשר שיש לו לאדה"ז ראיות ע"ז לשאר הפוסקים
שאחר יאוש הוא עדיין ברשותו.

אמנם עדיין אינו מובן אפילו אם יכול להפקירו מה ככך
הרי אומר בתשובה הנ"ל שצריך להפקיר בפ"י ממש והרי בשור
הנסקל לא הפקיר בפ"י ממש ואיך נעשה הפקר גמור בק"א וז"ל:

דדוקא משום שמיאש מהשור כשנגמר דינו נעשה הפקר אבל מחמת שהוא אסור בהנאה לא נפקע שם הבעלים ממנו ודוקא כשהוזמו עדינו מועיל יאוש בעלים דנמצא למפרע היה מותר בהנאה ויכול להפקירו וכו', עכ"ל. והרי לא הפקירו בפ"י ממש?

אך אין זה קושי' מק"א על התשובה הנ"ל כי קושי' זו עצמה יכולים להקשות בתשובה גופה למה ליה לאדה"ז לבאר איך שאינו יכול להפקיר והאריך כ"כ וגם הרמב"ם אומר שאם הפקירו אינו מופקר כדי לתרץ למה אינו נעשה הפקר הרי אפילו היה ברשותו להפקירו לא היה הפקר כיון שלא הפקירו בפ"י ממש.

ויובן זה ממה דאיתא בריש גמרא פסחים פירורים הא לא חשיבי ומוכא בש"ע הלכות פסח סימן תל"ד סעיף ו' וז"ל שאם נשארו כמה פירורים חמץ שלא מצאם בבדיקה הרי הט בטלים מאליהם ואין צריך לבטלם ולהפקירם שמאליהם הם הפקר שהרי אינם חשובים בעיני בני אדם וכו'.

וצריך להבין הרי לא הפקירם בפ"י ממש ועוד מאי נ"מ מגלוסקא יפה לפירורים הרי גם גלוסקא יפה לאחר זמן איסורו הוא עפרא בעלמא ולמה אינו נעשה הפקר מאליהם כמו פירורין מזה מובן שמה שצריכים להפקיר בפ"י ממש הוא דוקא דבר שהוא בר-ממון שאדם מקפיד עליהם אבל דבר שאינו בר ממון ואין אדם מקפיד עליהם הם נעשים הפקר מעליהם משום שאנן סהדי שהסיח דעתו מהם מרצונו הטוב והוזה כאילו הפקירן בפ"י ממש לזאת קסבר שהפקר בפ"י ממש מועיל לעשות הפקר מאליהם אבל בדבר שהפקיר בפ"י ממש אינו מועיל אינו נעשה גם הפקר מאליהם, וזה הנ"מ מפירורים וגלוסקא יפה שפירורים אינם חשובים גם קודם זמן איסורם שיכול אז להפקיר, לזאת נעשים הפקר מאליהם משא"כ גלוסקא יפה נעשים אינם חשובים לאחר זמן איסורם שאז אינו יכול להפקיר לזאת אינם נעשים הפקר מאליהם.

ולזאת בשור הנסקל אילו היו יכולים להפקירם היו נעשים הפקר מאליהם שהוא הפקר גמור (ואין זה הפקר דממילא שאומר בתשובה הנ"ל דשם כוונתו יאוש, משא"כ הפקר דמאליהם שאומר בסימן תל"ד סעיף ו' הוא הפקר גמור שאין עובר עליהם בב"י וכו"מ) ולזאת אומר הרמב"ם שאם הפקירו אינו מופקר ואדה"ז האריך שם הרבה מאוד לבאר זה איך שאינו יכול להפקיר שמשו"ז נקרא בעליו שאילו היה יכול להפקירו היה נעשה הפקר מאליהם ולא היה בעליו ולזאת בק"א שאיגלאי מלתא למפרע שהיה יכול להפקירו נעשה הפקר גמור מאליהם.

הרב יוסף משה מרזב

- ברוקלין נ, י, -